

ЗИМА 2021 № 1 (112) РІК XXIX

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В зимовім
№ часопису

СТИЛЬ
ВИШИВАНКИ

Христос Рождається !

Спітканя
з Лемківщином

ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!

(гроджени в 2019-2020 рр.)

дале: с.28

Любця Бортничак
18.06.19, Гладичів

Наталя Перегрим
20.11.20, Горлиці

— • • • —

а што чути на Антоничівці

Зліва: Юлія Дошна - народна співачка,
Марія Губала - Староста Горлицького повіту

само як стріча на живо, але з другого боку можуть нас інші оглядати без оглядів коли хочуть і з кожної кутини світа.

На початку того року ніхто не сподівався, що наше життя так ся помінят... Як все, той рік розпочали зме традиційним колядуванням в Антоничівці. «Де зьвізда чудна...» то щорічний вечір коляд і як ся потім вказало, була то єдина стріча на котрій мали зме змогу ся видіти.

Рік 2020 перейде до світової історії з відомих, пандемічних причин, які загалом складаються з родинних і людських трагедій, економічних криз, обмеження суспільних потреб чи запертя нас в хижках для охорони нашого здоров'я. То тіж час коли наше культурне життя затрималося. В тім вшитім можна ніч не зробити, або дашто прібувати зробити. То тіж час, коли можна змінити свій спосіб діяня.

Наша організація скористала з той можливости. По перше - жеби не запропастити того рока, а по друге - жеби скористати з нових технологічних можливости і провести події онляйн в інтернеті. Так било з Лемківским кермешом в Вільхівці. Дале 38 Лемківска ватра в Ждині, 20 Лемківский Єрусалим чи Спйтканя з Лемківщином - стріч, які проходять протягом рока в Центрі культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях. Што правда не є то тото

ТЕКСТ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

01.02.2020 р. до Антоничівки насходилося охочих до колядування з ріжних сел. Била репрезентація з: Кункови, Ліщин, Лосі, Новиці, Устя Руского, Горлиц, Ропиці, Санковой, Маластова, Ганьчови, Висови чи Сьнітниці. Колядувала з нами тіж пані Марія Губала – горлицький Староста, якої присутність біла барз приємним і несподіваним акцентом, а на акордеоні пригривав незаступлений Мірко Богонь. Потім, на жаль, двері Антоничівки мусіли зме заперти до кінце того рока.

дале: с.4

Осіння зима біля нас. Снігу нема. А колись було його по коліна. Спокійно у лісі ростуть ялиці і смереки. Ми далеко від того, що було. Ми дуже далеко... А за лісом певно святий **Миколай наповняє міхи подарунками.** Діти чекають його, як святого, як того, який не оминє їх. Коли б так сніг, легше б йому було відвідати всіх...

Незабаром завітає чергова неділя.

Чи всі до чекають її? Певно ні. Знов почуємо, що треба буде когось попросити, бо у вічність відійшов. Відважні підуть і заспівають йому «Вічну пам'ять». Залишиться сумна хата. **А незабаром Різдвяні свята.**

При столі бракуватиме може мами, може тата, сестри або брата. На столі буде білий обрус, а під ним ароматичне сіно. На середині стола святочна свіча. Хтось обвинє її синьо-жовтою стрічкою, щоб промовила, хто ми. Молитва полине. Стане родина, бо це буде родинне віче. Діти почнуть рахувати страви, яких на столі буде багато. **Почнеться Велия, або як інші скажуть – Святвечір - велике родинне свято.** Одним нагадає рідні Карпати, іншим далеку Україну. Всі зачнуть колядувати.

Полинуть коляди, яких всі знають - «Бог предвічний», «Во Віфлеємі». Наші Різдвяні свята вже біля нас. Чудовий час. Один одного привітає – **«Христос Рождається! Славимо Його!»**

Тому і я всіх Вас вітаю тим рідним закликом.

Василь Шляхтич

Різдво 2020

Рождество Твоє Христе,
а час, пише невідомі колядування,
дзвін уночі дзвонить на чийсь
прощання.

Не знати чи то з нами Бог,
і розумійте язици!

Не одного бо сіном притрусили...,
як Тебе у Віфлеємській печері.

Прийди до нас новонароджений,
дай нам щастя та веселість,
дай нам зрозуміти, як наново
жити...

Олександр Маслей

Об'єднання лемків
бажає Вам, дорогі читачі,
необмежених особистих
та родинних контактів,
інтернетової, здорової Велиї,
спільного на екранах колядування,
веселого вечеряння
і до спіткання у нове, радісніше
Христове Різдво...

**Христос рождається!
Славимо Його!**

Зміст:

❖ Обкладинка:

Вечер коляд: 3 вертепом діти Горлиці і околиц. Чин сестер Василянок, Горлиці, 09.02.2020.

Спітканя з Лемківщином: Спітканя «Герої Лемківського Єрусалима: Епіфаній Дровняк, Юрій Новосільський, Андрій Варгола, Богдан Ігор Антонич», Центр культури ім. Б. І. Антонича, Горлиці, 27.12.2020.

❖ Фотографії:

Йоганія Лабівська, о. др Аркадій Троханівський, др Анна Барнат, Анна Буковська, Наталія Гладик, Григорій Суханич, lemkouinion.pl, facebook.com, Архів колективу „Барвінок”

- 2 ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ
- 4 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик
- 6 ЛЕМКІВ ПУЩАННЯ В ЧАСІ ПАНДЕМІЇ - Й. Лабівська
- 7 НАШ СТІЛ - А. Буковська
- 8 ТАЛАНТИ, ФАСЦИНАЦІЇ - інтерв'ю з М. Кунціком
- 10 УКРАЇНО, ПОКЛОНИСЯ ПРАВЕДНИКУ - о. др М. Михайлишин
- 12 НАШИ СОРОЧКИ, БЛЮЗКИ ... - А. Вев'юрка
- 14 ДИТЯЧА СТОРІНКА - А. Барнат, о. А. Троханівський
- 16 ЯК КРАС КВИТНЕ „БАРВІНОК” - інтерв'ю з Г. Троханівським
- 18 ДОРОГА ДО ЛІГНИЦЬКОГО ЛІЦЕЮ - І. Олійник
- 20 ВЛАДИКО-НОМІНАТЕ! - Г. Суханич
- 20 ЛЕМКІВСКИ КОРЕНІ КРИСТИНИ ПРОНЬКО - А. Вев'юрка
- 21 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 22 ЯК ДЕЯКІ ЛЕМКИ З ПАНТНОЇ ... - Р. Підлипчак
- 24 ПРИПОВІДКИ - І. Рубич
- 26 ФОТО - ЗЛОЦКЕ - Г. Суханич
- 27 ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ

продовження зо с. 2

а што чути на Антоничівці

ТЕКСТ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Єдином шансом комунікації і бесіди з Вами вказалися нові технології, котри ма прудко зачали зме ся користуватися. Пониже програма фільмових прем'єр в рамках проєкту «Спітканя з Лемківщином», яки публікували зме в тім самім часі в інтернеті на нашій плятформі YouTube і фейсбуковій сторінці Центру Антонича.

Прем'єра фільму **«Як то давно било... Колишни і гнешни вечірки і різдвяни традиції лемків»** – бесіда з др Вікторієм Гойсак, яку модерував Григорій Суханич озерати мож било 04.12.2020 р. Вечірки сут постійним елементом програми «Спітканя з Лемківщином». Од кількох років їздиме з вечірками до різних лемківських сел на території горлицького повіту. Били зме в: Кунковій, Лоси, Панкні, Маластові, Гладішові. В тім році о вечірках оповіла др Вікторія Гойсак, яка през 15 років зберала спогади од найстарших свідків тамтих подій, записувала тіж вечіркови коляди, яки разом з інчима народними колядками били матеріалом для етнолінгвістичного досліджіння «Мовна картина світу, відображена в народних колядках з Лемківщини». В приготуваню натоміст виданя текстів і мелодії народних колядок з Лемківщини і етнографічних матеріалів про лемківські вечірки. Вечірки били тіж не раз виставляни на сцені през Дитячо-молодіжний фольклорний ансамбль «Лемківський перстеник». В фільмі найдете згадку і образ тих же реконструкцій.

11.12.2020 р. мож било обізнити чергову стрічу під заголовком **«Наша спільна історія. Свідки**

льокальної історії - презентація проєкту і бесіда з регіоналістком Уршульом Карасінськом», яку якраз я мала єм приємніст провести.

Проєкт «Свідки льокальної історії» то спогади людей, яких не найдеме в книжках до навчання, а яки описують минуле з перспективи свідка-очевидця. То густа розповід о досвіді першої світової війни, то тіж наша депортація в 1945 і 1947 році переплетена архівальними фотографіями і прекрасним віршом Дмитра Сабатовича (яки скінчили юж 94 роки!) родом з Довгого. Співбесідники пані Уршулі описують річи уживани на штоден, прикликують давних вчителів, чи образ родинного села. Ініціаторці проєкту вдалося зобрати веце як 100 свідчинь, з деякими людми хотіла би іщи побесідувати, але не встигла, бо юж їх не найти медже нами.

Наступна прем'єра фільму одбилася 16.12.2020 р. **«Сьпіви нашого роду – весільни пісьні і присьпівки»** – то проєкт який презентували Григорій Суханич і Тома Дошна, а з нашими гістми бесідувала Павлина Цюрик. Проєкт «Сьпіви нашого роду» згуртував музиків з Польщи і Словаччини, яки професійно або аматорско займаються сьпівом і граньом на різних інструментах. Задум, жеби зреалізувати такий проєкт зродився припадково, на забаві в Бехерьові. Хоцкі бесідуєся же припадків ніт на тім світі... А зо «Сьпівами» било так, же од слова до слова, од проби до проби, протягом двох років вказалися 2 платні з нашими пісьнями. Давні сьпіванки, яких мало хто пам'ятат, весільни присьпівки, баяди о любові, чардаши. Тото вшитко і інче найдеме на двох чарівних цедеч-

Др Вікторія Гойсак і Григорій Суханич бесідують о вечірках

ках, а ініціатори того проєкту заповіли, же буде і нове. Тож чекаме!

«Не знаш што подарувати своїй родині? Поможеме! Lemcosmetik – подарунки на Миколая просто з природи – варштати природной косметики для діти і родичів» то практична подія – верштати, яки провели-зме 18.12.2020 р. на www.facebook.com/CKAntonycz.

Заняття провадила Анна Чухта, з яком маме приємніст співпрацювати юж третій рік. Учасники, яки записалися на тоти науки, скорше отримали інформації як треба ся зрихтувати, што з необхідних річи купити. Решту забезпечили нам основни продукти доступни в кожній лемківській хижи, в нашій домашній кухні. Наша верштатова пропозиція то добра і здорова забава для діти і родичів. Результатом праці били: мусуючи кулі, мило і дезодорант, яки можна стосувати штоденні і од сьвята.

Интернетову реалізацію програми «Спіткань з Лемківщином» закінчили дві стрічи присвячені 20 едиції «Лемківського Єрусалима», який того рока проходив під назвом «Ретроспектива». Першу частину стрічи, яка била своєрідним підсумком того проєкту обізирали зме 20.12.2020 р. В спітканю під заголовком **«Історія і ідея Лемківського Єрусалима»** взяли участ: Богуслав Салей – куратор виставок в роках 2001-2003, Наталія Гладик – куратор виставок в роках 2004-2013, Йоанна Земанек – др габ. Академії мистецтв в Кракові, куратор виставок в роках 2013-2020, Здзіслав Тол – директор музею Двори Карваціянів і Гладишів в Горлицях, а бесіду провів журналіст Лукаш Войтусік. Як сама назва стрічи вказує, ей учасники провадили нас по подіях, змінах, нових концепціях, яки мали місце протягом останніх дев'ятнадцятьох років. Нихто не думав, же ініціатива Богуслава Салея, Здзіслава Толя і

Олександра Маслея буде тирвала тілко часу, а прийнята формула виявиться потрібном.

Остання прем'єра фільму била 27.12.2020 р. Тему художнього проєкту яким є Єрусалим розкрило спітканя **«Герої Лемківського Єрусалима: Епіфаній Дровняк, Юрій Новосільський, Андрій Варголя, Богдан Ігор Антонич»**, а в бесіді участ взяли: Анна Бас – співавтор концепції виставок, автор текстів в каталогах і Гжегож Штвєртня – проф. Академії мистецтв в Кракові, куратор виставок в роках 2016-2020. Стрічу провів подібні як попередню, Лукаш Войтусік. Наши гости в барз приступний і зрозумілий для кожного спобіб провели аналізу того што лучит, а часом і ріжнит в підході до мистецтва наших найбарже видатних артистів. Тот сам культурний і релігійний корінь, національне походжиня тих штирьох зірок - то очевидна справа серед нашого суспільства, але не серед інших громадян. Місієюм «Лемківського Єрусалима» є медже інчима пропагуваня інформації о видатних особах з нашого середовища, будуваня гордості серед наших люди і плеканя того што цінне в артистичнім середовищі молодих лемків. Творчіст тих видатних художників не раз била лейтмотівом чергових виставок і певно іщи не раз до них вернеме.

На кінець найважливіше, хто з вас не мав змоги обзерати прем'єр то може сой їх одтворити на нашім каналі YouTube

Zjednoczenie Łemków
tinyurl.com/y7396r22

Запрашаеме!

Майтеся добрі, здорово і мам надію до спітканя в 2021 р. на живо, на «правдиво» в Центрі культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях.

«Історія і ідея Лемківського Єрусалима» (зліва): Здзіслав Толь - директор музею Двори Карваціянів і Гладишів в Горлицях, Йоанна Земанек - др габ. Академії мистецтв в Кракові, Наталія Гладик – куратор виставок в роках 2004-2013, Богуслав Салей – куратор виставок в роках 2001-2003 та ведучий бесіду - Лукаш Войтусік

Лемків пущаня в часі пандемії

Ах тот час... час коли сідиме позаперани в наших хатах, не можеме сходитися в векшій групі, працюєме в наших штирьох кутах і приходит думка, же юж недуже остало часу до пущаня.

Час, який дає нам змогу вишмарити гет шитки емоції і гідні гвойти в Пилипівку – час посту.

Пущаня все робиме 27 листопада.

По інчи роки юж місця наперед би́ли акція закроєна на широку скалю. Де? Бо салю найліпше брати велику, бо приде дуже знаємих. З ким? Бо родина і приятелі все гарантуют добру забаву. Хто буде грати? Бо гуляня на пущаньовой імпрезі є барз важливе. В што ся позберати? Бо гуляти в невігідній суконці і черевиках – то кусіся планно. Лемкині як ніхто інчий люблятья випараднити! Но і сьпів - сьпів на забаві лемки кохают найбарже.

І тото думаня било штоденні, аж пришов вимряний ден! Ден стріч! Ден пущаня!

А того рока... гммм, того рока шитко є інакше. І треба зімати бика за роги!

Моя приятелька Ганця Ревак і я впали зме на думку, же стрінемєся в інтернеті – на Зумі! Енергія аж бухала з нас! А там де енергія – шитко ся подарит зробити! І так ся зачало.

Зробити мотузок до Зума і створити стрічу. Думали зме - кого запросити? Як запросити? Як стрічу назвати? Што награти в заповіді, яка буде реклямувала нашу подію? В што ся позберати? А до того радіст, же в кінці будеме ся видіти з людми, котрих любиме, побесідуєме собі з нима, посьміємеся, поспоминаме, будут і тоасти а може і гуляня?

Бо хто нам буде боронив мати мрії?

І тоті мрії збулися майже в 100 процентах! Пришла довгождана субота. Година 20:00. Шитко є так, як має бити. Сідиме пред своїма мобільками, телевизорами, компютерами (хоцки маме їх кус дост) – але ліпше таке, як не мати нич. Жду... година 20:00... іщи никого не виджу... але юж минуто пізніше появляються шитки, пущам їх віртуальними дверми на стрічу. Боже, яка то радіст шитких взріти! Юрко, Аня, Діана, Гриць, Ганця, Оло, Мірко, Юста, Адасть, Петро, Наталя, Приятель лемків з Франції, Яро, Кася, Кристіян, наши Мами, наши діти.

І зачалася бесіда, сьміхи, спомини, виступи, тоасти, сьпів, лем гуляти ся никому не хотіло бо кожен засмотрений в екран як гаука в кіст! І так до години 2:30, без перерви!

Дякую Богу за моїх приятелів і родину.

Шитко з нима і нич без них!

Плянуете наступну стрічу. Пам'ятайте! Кожен час є добрий би бити близко другого человека. Нашу стрічу назвали зме «І шитки разом» – бо то є важливе, бити разом в тим нелегким часі. Тримайтесь дорогеньки і не давайтесь!

ТЕКСТ

ЙОГАНІЯ
ЛАБІВСКА

ВАТРА 2021 рік №1 (112)
Joanna Łabowska

Наш стіл

ТЕКСТ АННА БУКОВСКА

Часом якусу грубшу роботу лишам си на суботу. Сили не тоти, рано не треба гнати до роботи, більше часу на шитко. Задумала-м зробити пероги. Витягнула-м стільницю, пересіяла-м муку решетом, заробила-м кісто. На хвилю присіла-м при столі. Як в калейдоскопі, зачалися вертати спомини.

Наш стіл... Тот якже часто вживаний кухонний стіл є серцьом нашої хижі. Повідають люде, же хоц би-с мав незнатя яки крас сальони і так гості на кінци сходяться до кухні, сідають при кухонним столі, бо при ним найліпше ся бесідує.

Наш стіл - кілко він перешов. Пофарбуваний дитячими фарбами, восковима кредками, поліплений пластеліном, обмазаний клійом. Осіньом обложений листями і каштанами, з яких виходили ріжни чудачки, а зимом бібулками і кольоровим паперьом, порізаний ножом (кілко мам повідати, коли дашто ріжете підложте дощечку!) Стіл - обливаний водом, гарбатом, кавом, зупом.

Він є свідком не лем дитячих забав, рихтуваня гостин, печиня плацків, тісток. При столі одраблялося лекції, писалося листи, сьвяточни карточки, урядови писма. На штоден їлося при ним. Раз вкритий циратом, а на сьвята крас обрусом. Неєдна силза скапнула на нього. Коли з того сьвіта одходили тоти што мешкали в нашої хижі: стрик, мама, няньо, муж... стіл єднав тих, яки оставали.

Може зато, же тот перший, бив привезений з Дому? Дідо Василь лем гору-блят забрали в 1947 році а ноги остали, не мож било шитко забрати, треба било інче пакувати. На Заході доробили ноги і родина мала при чим засісти. На столі не вільно било класти шапку, товчи молотком чи дашто інче негідне робити. Тот стіл освячений, омолоений. На столі клалося хліб, хліб і стіл то святіст. Він лишився в тетиной хижі.

А наш західняцкий стіл певно перейняв дуже функцій од того з Дому. Наш стіл знає дуже секретів, бо знає «розвязувати язики». При гарбаті і при каві, часом и при палюнци... Чув не єдно, при ним сідали домашні і чужи. Коли глядали ради и коли хотілися поділити своїм щесцьом. Страплія, клопоти і здавало би ся справи безнадійни, виповіджени голосно наберали інчой ваги, при ним запалялася іскорка надії.

Стіл то тіж сьвідок тихих дни, опущеной низко голови, коли здавалося, же не мож дальше жити, то тіж сьвідок і високо двигненой голови, радости, сьміху який било чути в кожным кутику нашої хижі. При ним діти оповідали про першу любов, симпатії та і о інчих справах, навіт таких, о яких мама не мали би знати. Коли сідали зме і мовчали, чула-м - мамо-но зьвідайтеся дашто. А як ся зьвідати, як не знаш о што? Добрі, же ріжнимеся медже собом. А коли присілася друга дітина и третя знали зме шитко, хто з ким гуляв, яку мав сукенку і дуже інчих інформацій. Часом сой думам, де є тотя таємниця, яку силу має тот стіл, же шитких притігат.

З гуком отворилися двері, чую наймолодше покоління, котре приїхало до бабці, то штирьолітня Ганця і сімлітня Юльця. Навіт не маю часу повісти «добриден», як увиділи стільницю то: «Бабцю, бабцю, што робите?» За чим бабця ся обернула, маленький пальчик нашовся в пероговим кісті. «Ноле дівчатка, гмити ручки, а я розкачам катульком качало та будеме робити пероги.» Што робите, бабцю? Бабцю, радте нормальні, не знам о што ходит.

А стіл зас ожив...

Юльця з подружком Амельком вчатся ліпити пероги

таланти, фасцинації...

— бесіда з Марком Кунціком —

**Знам, же їдиш в гори, вspiнашся.
Коли ся тото зачало? Як розвивалася твоя
пасия?**

Мої перши спогади пов'язани сут з горами. то виїзди в дитинстві з родичами на Сьнежку, юж втовди заплянував ем, же колиси перейду цілий шлях по чеськой страні. Таке доросле зацікавліня горами зачалося на першім році мого студюваня, коли зачав ем їздити зо знаємима в Карконоши (мав ем близко з Вроцлава) а пізніше в Бескиди, Вещади. Переважні їздили зме на 5 дни, ходили зме по 100-150 кілометри, спали зме в шатрах при шляхах. Втовди пізнавав ем гірську музику, поезію грану і сьпівану при ватрах і концертах в схронисках, через таки ансамблі як «Wolna Grupa Bukowina», «Stare dobre małżeństwo» чи «Dom o zielonych progach». На другім році поїхав ем в Татри, як «волонтер для Татр». То бив місяц в реїоні Долини Косьцеліской, де зме працювали з іншими волонтерами и працівниками парку. То втовди перший раз мав ем контакт з альпейскима горами. Зачав ем читати книжки о горах, о Кукучце, Веліцкім і іс-

торію польского гімалаїзму. Як волонтер їздив ем без 6 років в ріжних порах року, перешов ем Татри в на цілой довжині і ширині. Пізнав ем дуже працівників ТПН, ТОПР а и пасіонатів гір. Деяки з пізнаних втовди люди зв'язали своє житя з горами, працюют в ТПН чи ГОПР, сут провідниками по горах. Деяки берут участ в серйозних гірских виправах на 6-7 тисячни верхи в Гімалаях. Мам контакт з волонтерами и хочу не раз поїхати як волонтер.

По скінчених студіях перенюс ем ся до Лондону, дало мі тото нови можливости в реалізації гірских плянів. Мав ем час, гроши, а што найважливіше компана до гірских ескапад. По тижньови в Великой Британії вибрав ем ся до гірского регіону «Lake District», де пізнав ем Майка з Новой Зеландії, з котрим ходили зме по горах через наступни два року. Спочатку ходили зме лем по горах Англії, Валії и Шкоції. Майк бив тіж двараз в Польщи, де зме робили курс зимовой високогірской туристики в Татрах. Знали зме більше, зачали зме сягати вижче і дальше. Разом глойшли зме медже іншими на Pico de Aneto в Піренеях, Jabel Toubkal – найвищий верх Африки, чи навіть ріжни гори Ісландії, яких чудачних назв юж не пам'ятат. А наши спільни ескапади увінчав трекінг в Непалу до «Everest base camp» в Гімалаях проба підкореня шісттисячної гори «Island Peak». На жаль не дав ем ради, бо мам висотну хвороту – але Майк дав раду! Била то наша остання виправа. Майкова віза скнічилася і мусів вернути до Новой Зеландії. Я вернув до Лондону, а занедовго і до Польщи. Тепер в зв'язку з «дорослим житям», ограниченим часом та новима обов'язками концентруюся на трекінгу в польских горах, як тіж 1-2 раз в році ходжиню по «via Ferratach» (забезпечени вspiначкови дороги) в Альпах. Беру тото як лем коротіцьку перерву од дальших та барже амбітних виправ.

Як виглядат твоє приготуваня до такой виправи?

Виправи в котрих беру участ мают характер чисто аматорский, но і якости спеціальні фізичні ся не рихтую. Старамся на штоден о свою добру форму.

Приготуваня має характер докладного реконсансу. Пляную трасу, яком можу піти, яка є реальна, нічліги, їдло і часови рамки. Найважливіша є хвиля, то головна річ яка знає ріши-

Ремон цмонтера в Лавові, вересен 2020,
перший Марко Кунцік

ти – чи модифікуємо пляни, а може треба їх переложити на ліпший ден. Друга важлива річ то відповідний одяг та шитко інче, не можна тіж забити на розознання топографії. Необхідний є GPS, який може нас вирятувати коли стратиме шлях, а юж напевно коли таке ся трафит в тяжку хвилю або в незнанім нам терені.

Кус єс оповів о тім, де єс ся вспинав, а што є твоім найбільшим успіхом?

Мож ся здавати, же то поразка, а не успіх, але за свій найвекший успіх вважаю евакуацію з перевалу «Gokyo Ri» (5500 метрів над рівньом моря), який лежит у підніжка гімалайской гори «Cho Оуу». Втовдиль зрозумів єм, же мам висотну хвороту. Має она тото до себе, же человек збиватся можливости суцого, тверезого оцініня ситуації. Мій приятель Майк і пізнаний на місци італієц Луіджі, пішли на місце де ліпше видно шитки верхи, а я єм ся лишив в гостелю, злі єм ся почув. Думав єм, же зашкодило мі молоко яка, котре єм рано випив. По бесіді з місцевима шерпами, збагнув єм ся, же мам висотну хвороту і за 12 годин могу юж бити в комі – просто спати. Рішив єм же сам піду до села, яке лежит на 5100 метрах над рівньом моря. Як єм там дійшов, зас підняв єм рішиня, же зийду іщи ниже, найниже як лем дам раду. Забрало мі тото 12 годин, подарилося зийти на 3850 метрів на рівньом моря. Там непальці лікували ня чесниковом поливком, думам же помогло! Як би-м втовдиль не зийшов, скінчило би ся тото барз злі. На щесця шитко скінчилося добрі і по 5 днях трекінгу іншом дорогом дишов єм під «Everest base camp» де чекали ня мої приятелі.

Чом є так важливим, поза тренінгом, знати фізіологію свого тіла?

Як єм скоріше повідав мої виправи не мают спортового характеру. Важлива є загальна добра кондиція і свідоміст своїх можливости. Основом, яку конче треба мати для безпечной виправи є добра фізична підготовка, аналіза хвилі і топографії. Шитко то виходит зо свідомости загороз, яки несут зо собом гори. Прочитав єм дуже гірских історій, сьлідкую за досягненнями гімалаїстів. Барз добрим, повчальним джерелом сут хроніки ТОПР, яки публікуют ся кожного тижня. Найвече жертв приносит брак досвіду, а і навіт зрихтувани альпіністи зійшли з живота, бо прибували балансувати на границі і не хватило їм щастя.

Як окреслиш себе: альпініст чи рекреаційний «вспинач»?

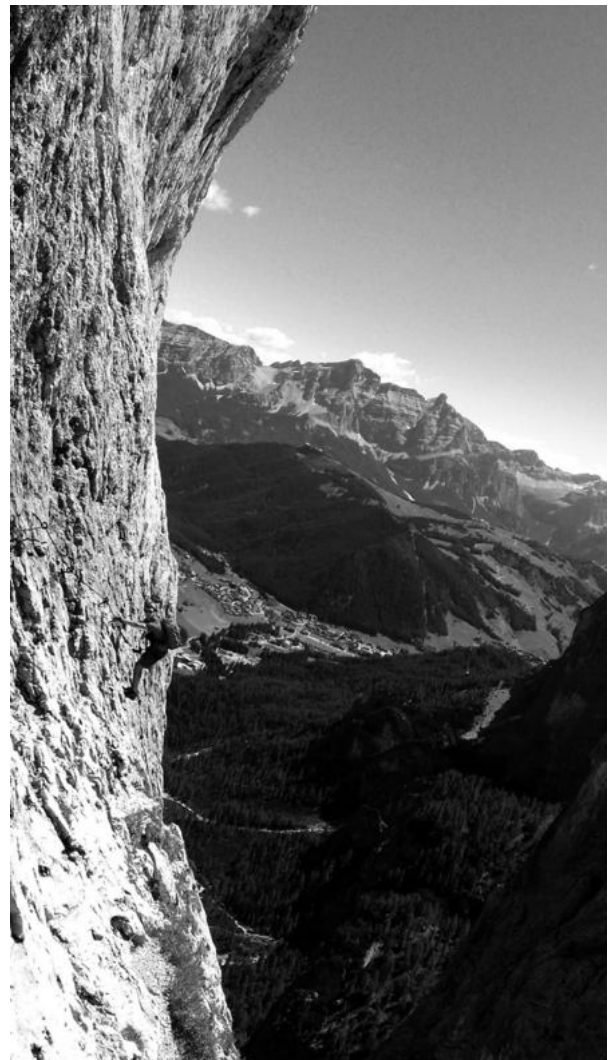
Думам же твердо повім: рекреація. Тепер найбарже любитя мі ходити забезпеченима вспиначковима дорогами в Альпах, так званима «via Ferrata». Тоти дороги знают поєднати трекінг і вспиначку, і подля мене сут безпечніши, хоцки ріжни люде ріжни тото оціняють. Николи не аспірував єм би брати участ в виправах в високи гори, яки сут довги і барз ризиковни.

З яких сіл походят твої дідове?

Зо сторони мамі - баба Марія Хиляк з Лосього під Криницьом, дідо Юрій В'євюрка з Новівси.

Зо сторони няні - баба Ольга Буранич зо Ставиши, а дідо Андрий Кунцік з Ізб.

Вродив єс ся і мешкаш на Заході. Помагаш ремонтувати цмонтері, яки гинут під травом і копривами, обертаються в порох. Чим є для тебе пам'ят о предках? Як думаш, чи наш лемківський сьвіт буде іщи істнував за сто років?

Вспиначка по „via Ferratach”

Сьвідомість моєї тотожності є для мене барз важлива. А іщи тепер в гнешніх часах, де поступово звекшастя гьобалізація, уніфікація культури, почуття приналежності і власного місця в гьобалінім селі дуже мі дають. Беру участ в таборах товариства «Магурич», в ремонтуваню лемківських цмонтерів. Мав єм приємніст ремонтувати знищений пам'ятник мого прадіда Кирила Кунціка з Біличной. В більшости припадків єдиним сьлідом по лемківських цмонтерях сут поодинокі пам'ятники. Сут в оплаканім стані, за 10-15 років не буде по тих цмонтерях юж сьліду. То є останній момент, жеби їх рятувати, останнє фізичне сьвідоцтво існування лемківських сел в порожніх гнеска долинах і пам'яти о людях, яки на тих цмонтерях спочили на вікі.

Од двох років разом з інчима волонтерами та товариством «Магурич» ремонтуєме цмонтір в Лабовій, думам же скінчимо го в 2021 році. По Лабовой маме в плянах ремонт чергових лемківських цмонтери, хочеме жеби тоти ремонти били што рік, а навіт і двараз до рока. Залежит тото од гроши, яки мусиме мати, жеби зме могли далі робити. В майбутнім в моєй «лемківской діяльності» хочю зосередитися на ремонтах лемківських цмонтери, бо то тема занедбана і призабита.

Кед хтоси хоче ся дізнати дашто веце, найдете нас на фейсбуку: «Remont łemkowskiego stementarza w łabowej / Ремонт цмонтера в Лабовій».

Нижє номер банківського рахунку, де можна влатити гроши:
75 1600 1462 0006 1797 0246 1040

Як гнеска передавати молодому поколіню історію Лемковини?

Видится мі, же жеби молодих люди зацікавити історієм Лемковини єдиним способом буде тото: функціонуваня в лемківским середовищі. Участ в культуральних подіях, як і товариским житю. Без того не втечемо од асимілації, яка знищит наш лемківський сьвіт протягом двох поколінь.

Думам, же за сто років поодинокима оазами лемківського сьвіта будут наши села в Вескидах, до яких вернули вигнани родини і функціонуют там в лемківским суспільстві.

Дякую за бесіду!

Інтерв'ю провела Анна Буковска

Україно, поклонися праведнику...

*Споконвіку було Слово,
і з Богом було Слово,
і Слово було Бог...
Єв. І. 1, 1*

*І ще прошу –
Нехай воїнство Твоє небесне буде
над нашим краєм і допомагає нам
тут на землі вистояти перед лукавим!
З молитви Миколи Горбала
«Повість про три дороги»
ст.171*

У день попраденства Покрова Богородиці

в місті Львові з рук достойного і улюбленого Андрія Тавпаша я одержав «Повість про три дороги», автором якої є Микола Горбал, (в тому році Йому виповнилось 80 літ) уроженець зеленої Лемківщини - села Воливець горлицького повіту, якому в році Божого милосердя на лемківській ватрі в Зимній Воді подарував я копію образу Ессеномо (Оце Людина), невдовзі після прочитання Його ж роману «Повернення». Нелегко повертати на дорогу правди, бо насамперед треба ту правду пізнати і полюбити, як полюбив її згаданий в романі Андрей Шептицький, повертаючись до української церкви і народу. Оригінал образу Ессеномо подарував митрополиту поляк, брат Альберт (Адам Хмельовскі), як доказ приязні двох праведників перед 1904 р.

«Повість про три дороги» я почав читати, повертаючись автобусом до Кракова через Мостиська, Перемишль, Ярослав. «Воно й самому хотілося б де трави зелені, де мир і спокій (...) дивитися у голубінь неба і слухати спів жайворонків. На жаль, знову на роздоріжжі...» Читаючи частину «Дорога в минуле» від початку тиснетсья питання. Як Микола Горбаль на роздоріжжях сімнадцятилітніх заслань, невинно засуджений борець за належні права людини і України, знаходив у лабіринті життя советських лагерів цю нитку, яка вивела його з темного лабірину як праведного старозавітного Лота?

Згадуючи дитинство, Микола Горбаль пише: «Робиться соромно, що колись недооцінював батькову молитву перед стравами обіду чи вечері. Виявляється, що кожна молекула води у цих стравах від такої молитви міняє свою структуру і їжа стає набагато кориснішою для вжитку...» Сила батьківської молитви до Бога як видно в Повісті супроводжувала Миколу все його життя.

У книзі «Презентація життя» М. Горбаль згадує що ще під час першого ув'язнення дав собі слово ніколи не дорікати Богу за ту дорогу яку Він обирає для нас. Бо не нам знати, куди вона нас приведе.

«Повість про три дороги» - це немов історія кожної людини:

- про те, що було
- про наше сьогодні
- про те, що буде.

За перший раз, в дорозі, повість до кінця я не прочитав. За другим разом вже читав її як Святе письмо, як Євангеліє. Бо не знаючи минулого, не можеш створити сьогоднішнього, а творячи сьогоднішнє, не можеш не думати про майбутнє. Що буде далі після смерті? Протягом читання я пережив стільки унесень, найвищих почувань, що важко їх описати словами. Ідеї мого теоретичного мислення, ідеї мого практичного життя підтвердилися і зміцнилися після того, як знайшов ще одного воїна за правду, однодумця, Доброго Батька, який веде через земський лабіринт життя.

«Десятки хлопців стоять поруч, поклавши руки на рамена один одному і від такого братства охоплює радість, а не страх. Усі зачаровано дивляться на дзвони що над консерваторією, над статуєю свободи, над Європейською площею...

І кожен зі своїм окремим голосом, і з кожного снопи іскор у небо. Від цієї симфонії звуків і світла небо стає багряним і теплим. Багатотисячне братство Майдану, зачароване дивом, виповнює чашу Майдану вигуками – «Слава! Слава! Слава!» А там у низу, за чашою Майдану, вся та маса «беркуту»».

І війська раптом розповзлися чорною багнюкою. (...) Хлопець, що стояв поруч, попросив Олега [друге «я» автора] опуститися вниз на Майдан: «Вам ще не час бути тут з нами. Ви повинні розказати їм про оту чисту воду». Раптом Олег зауважує, що зверху вулиці Грушевського, з Володимирської гірки, з Софіївського провулку, до низу на Майдан потічками тече кришталеву чиста вода. «Господи, яка кришталеву чиста вода!»,- вигукнув і... прокинувся».

Як добре, пане Миколо, що здійснюється Ваш містичний сон, як добре, що виконали Ви прохання хлопця, що стояв праворуч і розповіли нам про Чисту Воду в «Повісті про три дороги». Бо:

**І я був на Майдані,
дивився в ті очі добрі і кохані й питаю:
Господи, чи справді
Це не тільки сон?
Чи дійсно у Києві упав московський
вже бастион?**

Яка ж велика радість, що упав! Радість другої дороги, дороги з весілля на якому Микола Горбаль вже як вільна людина був старосто, показує, що значить симфонія почувань, що значить гурт людей – молодших і старших – вихованих на ідеях Пласту. Гурт заприятельних людей, однодумців молодої пари, яка символізує нове, вільне європейське покоління, яка повінчалася перед Богом у новозбудованому храмі, перед владикою вже української, а не московської церкви, являючись зразковою родиною возлюбленого нами українського народу. Не було б радості того народного весілля, коли б не праведники, серед яких Микола Горбаль, заради яких Господь Бог врятував місто Київ, як старозавітного праведного Лота.

У ювілейному 2000-му році на науковій конференції «Україна 2000. Християнські свята і свята в духовному житті України», що відбулася в Ягеллонському університеті, в Кракові, Микола Горбаль свою доповідь назвав «Феномен праведності в житті українців-невольників».

В ім'я історичної правди слушно він розділив слова «праведність» і «святість» у християнському світі, подаючи як приклад те, що недавно російська Православна Церква зарахувала царя Миколу II до лику святих, бо помер мученицькою смертю, забувши про те, що за його царським велінням було вбито більше 3 тисяч людей. Як можна поклонятися такій людині?

Далі, беручи до уваги цю різницю, доповідач сказав: «Феномен праведності у житті українців-невольників» ряснитиме іменами: Василь Стус, Іван Світличний, Зеновій Красівський, Ярослав Лесів, Юрій Литвин, Оксана Мешко, Йосип

Сліпий, Валерій Марченко, Степан Мамчур, Євген Сверстюк, Ігор Калинець, Семен Скалич. (...) А хіба Христос не сказав своїм учням: «Страждання зазнає в світі - але будьте відважні: Я світ перемиг». Оті названі Праведники як Семен Скалич чи Йосиф Сліпий немов сам Ісус Христос, у Кучинському концтаборі додавали сил Миколі Горбалу і Василю Стусу в дорозі на українську Голгофту. Маючи зі собою воскреслого Христа і його матір, Київську Оранту, вони - праведники, запроданців сатани перемогли.

«Наступник Андрея Шептицького Йосип Сліпий був також заарештований (уже більшовиками) і майже 20 років томився у концтаборах і тюрмах Московії. Виявляється, для імперії зла УГКЦ, являється непримиримим ворогом. В 1946 році УГКЦ ліквідовано більшовиками. А понад тисячу священників цієї Церкви було репресовано. То чому б і справді не прийти Спасителю до цього українського згромадження, котре такими стражданнями доказало відданість Його науці!» Описані автором «Повісті про три дороги» містичні пережиття – пророцтва Семена Скалича, о. Валерія, Мирослава Мариновича доводять силу молитви тих осіб, які Господу Богу завірили і збагнули, що значить з надією просити.

Якою винятковою серед різних молитов, які у моєму шістдесятилітньому житті прийшлося мені пізнавати й прочитати, є молитва праведника Миколи Горбала, сина гір Карпат в «Повісті про Три Дороги»:

«Твоєю волею, Господи, я народився українцем, і цим Ти поклав на мене обов'язок любити народ свій і землю цю, яку Ти нам дав, і край цей, який ми зараз називаємо Україною. То ж у цей важкий час, коли Московія напала на Україну, я змушений, Господи, звернутися до Тебе: «Боже великий, єдиний нам Україну храни!»

Де двох або трьох збереться в моє ім'я, там я посеред них - сказав Христос. Дозвольте мені, наш Праведнику, долучитись до молитви з Вами.

*Поклоняюся до Тебе, милосердний Боже мій,
зглянься з неба на Український нарід Твій.
Ми будем Тебе молити, за Патріархат просити,
щоб Софійська Божа Мати помогла нам об'єднатись.
Щоб раби роду нашого повернулись знов до нього.
Щоб раби роду нашого повернулись знов до свого.*

Поклоняюся Вам, Пане Миколаю і дякую за Ваш чи не найбільший Дар спосеред синів знищеної Лемківщини, для повстання так довго очікуваної нашої Держави України. Україно, поклонися праведнику.

Писано 21 листопада 2020 р., коли церковні дзвони колишнього лемківського села Ванівка (Węglówka), де в недалекій Бонарівці похоронена без пам'ятника Юлія Опарівська теща С. Бандери - Ряшівського воевідства звеличували Архистратига Михаїла.

«Нехай війнство Твоє Небесне буде над нашим краєм і допомагає нам тут на землі вистояти перед лукавим».

Наши сорочки,

Пандемія змінила і змінят наше життя кожного дня. Так насправду не знаме, што буде заран. Якби повілі наши люде: «Шитко в руках Бога». Думам, же то є вікова мудріст в нашим народі, котра помагат переносити ріжни біди.

Але ціж старше покоління навчило нас, жеби в біді глядати надії. Шитко зло колісі мусится скінчити. І то правда - колі посмотриме, як по вигнаню люде вчилися любови до свого і зато гнеска зме і можеме шанувати наше, а в тамтих часах шитко било проти нас.

Приходять Різдвяни сьвята, котри будут в часі пандемічних обострінь. Не шитки з нас будут в церквах, не шитки будут могли сісти разом при велійним столі. В гнесьним сьвіті кожний з нас має в телефоні фотоапарат. Використайме тоту вигоду 21 віку. Зато просиме Вас - вберме ся в вишивани сорочки, блюзки, кошелі, а хто іщи має гуньку, горсет чи чугу - то буде іщи барже крас. Хоц в чужі певні буде за горячо. Пам'ятам добрі як гріє чуга з ватри в Ждини.

Мамеся одягнути не лем для пошани традиції, але для сьвідчиня, што наше вишиване гнеска є барз модне в сьвіті. О тім сьвідчат відоми актори, сьпівачи, політики а навіт королеви. Они не стидаються, не ганбятся нашого - то чом і ми маме?

БЛЮЗКИ ... - ВИШИВКА СТИЛЬОМ СЛАВНИХ

Сильвестер Сталлон,
Арнольд Шварценегер

Джекі Чан

Адель

Сандра Буллок

Джим Моррісон

джерело фото: discoverukraine.com.ua; [facebook.com](https://www.facebook.com)

Королева Великої Британії, Канади і Австралії Єлисавета II і відомі актори Арнольд Шварценегер, Сильвестер Сталлон чи Перс Броснан – не раз випадалися, одягаючи на себе вишиванку. Британська співачка та композитор Адель у вишиванці позує на сторінках модного журналу VOGUE. Гейден Леслі Панеттьєрі – американська акторка, співачка і моделька італійського походження цілком одягнула вишиванку.

Різ Уїзерспун – американська акторка і продюсер, володарка премії «Оскар», будучи при надії, одягнула вишиту сорочку.

Джим Моррісон – американський музикант, поет і кінорежисер, вокаліст і лідер гурту «The Doors» їзди у 70-х роках минулого століття одягав вишиванку. У SURMA Ukrainian book and music store – українській

Королева Єлисавета II

етно-крамниці, вишиванки все білі «топовим» товаром. Андрій Варголя, відомий по цілим світі як (Andy Warhol) часто приходив до той крамниці. Повідають, же сорочку Джиму Моррісону подарував руснак Андрій Варголя.

Дизайнери Валентіно та Дольче Габбана використовували вишиванку у своїх колекціях і показах. Джекі Чан – американський актор, режисер, в традиційній вишитій сорочці з біло-синім орнаментом виглядає барз гарді. Британська супермоделька Кейт Мосс вибрала вишиванку і шорти. Тот романтичний комплект додав їй легкості.

Будме одягнені як тоти люде в різдвяний час. То нас з'єднає в родинах та громаді і буде свідомством, же пандемія нас не гломит, не вб'є, не знищит.

ЗРИХТУВАЛИ: АННА БАРНАТ
о. АРКАДІЙ ТРОХАНІВСЬКИЙ

I. Рождество Христове

Рождество Христове єднає нас шитких. На тото велике св'ято сідає за столом і ділиме ся дором (просфором). Она символізує нам Ісуса Христа. То для нас шитких знак любови Бога до людини і тіж маме пам'ятати о любови єден до другого, коли ся ньом ділиме.
З Рождеством Христовим колядуєме, жеби славити Бога, котрий пришов в людским тілі до люди.

II. Мали вінчуваля з села Вафка

Понай Біг, на щестя, на здоровля, на тото Рождество Христове,
Несу Вам чатинку з зеленой ялиці, жеби ся Вам родили бички і телички,
Жеби сте мали пінязі, як піску в морі; Жеби ся Вам родили горох і біб, жито і пшениця; Жеби сте мали тівко теличок, кільки яличок; І тільки бичків, як в лісі бучків;
Жеби ся Вам родили пшениця як рукавиця, овес, як кудватий пес, жито як корито, а ярец, як палец.
Жеби сте мали тівко діточок, як в небі зьвіздочок.
Ваші діти маленьки жеби били здоровеньки;
До школи ходили, добрі ся вчили, читали, писали і рідной бесіди не забивали. Христос рождається!

III. Різдво

Народився Бог на саях в лемківським містечку Дуклі.
Прийшли лемки у крисанях і принесли місяць круглий.
Ніч у сніговій завії крутиться довкола стріх.
У долоні у Марії місяць — золотий горіх.

Богдан-Ігор Антонич

IV. Як зробити киселицю

1. Зробити заквас: пів кілограма житньої муки або вівсяних платків і 5 лжичок пшеничної муки.
2. Залати перевареном теплом водом, додати бобкове листя, з зубки ческу, кус соли.
3. Прикрити і лишити в теплім. Заквас зачне «працювати» по двох днях.
4. По трьох днях заквас готовий – мусит бити квасний, а наверху має ся зберати біла піна.
5. Заварити 2 літри води, додати дуже кмину, маєрану, бобкового листя. До кропу вливати заквас през ситко, фурт мішаєме.
6. Додати смажену цибулю. Подавати з варенима комперями.

Зліва: Наталя і Магдалина Святківські (12 і 8 років), Криниця

V. Як легко намалювати Миколая

Чи послали сте юж св'яточни жичиня до родини і приятелів? Певно дідове, тети і уйкове ждуть карток, яки сами сте зробили. Покажеме, як таку картку прикрасити в себе дома.

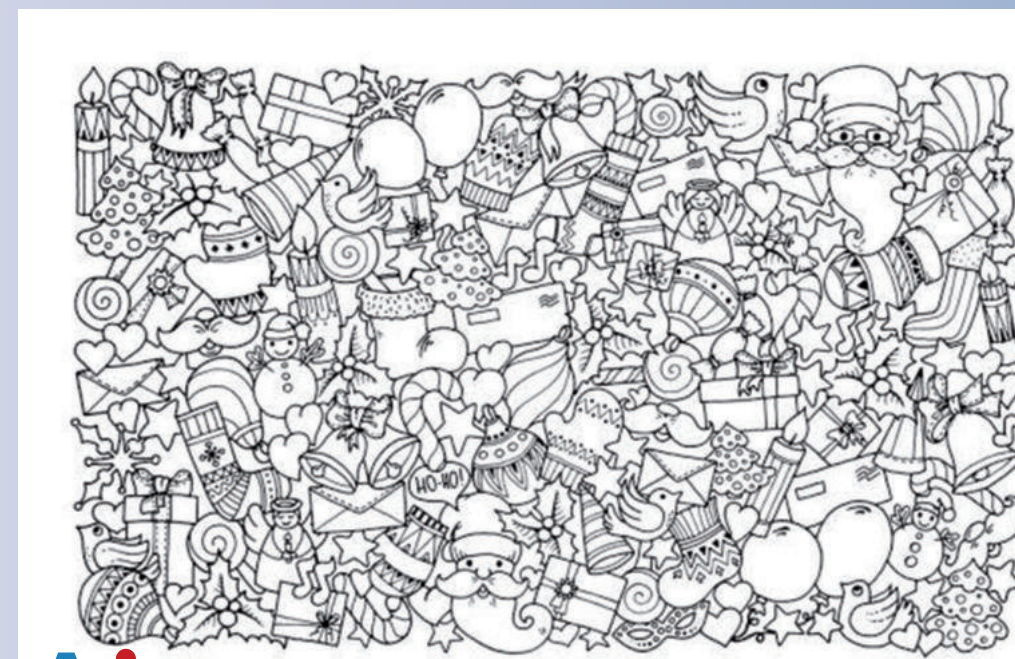
VIII. Позберай яличку!

VI. Вибер слова і встав їх в порожни поля

- Ден народження Ісуса Христа? -
- Як мав на ім'я опікун Ісуса? -
- Од початку до кінця біла при Ісусі -
- Тим хлібом ділиме ся на Велию -
- Зачинат ся од Рождества Христового -
- Як називаються хлопці, яки ходят од хижи до хижи в часі коляди? -
- Сьпіваєме в Церкві і в хижи в різдвяним часі -
- Барз популярна страва на Велию -

Слова: *Рождество, Йосиф, Марія, дора (просфора), колядуваня, полазники, коляда, киселиця.*

VII. Зимова кольоруванка

ДІТИ, ДІТОЧКИ

Ксеня Онишканич-Пшибила з Петром Міхаліком и Тамаром Троханівском.
Дитячий фестиваль української культури,
Ельблонг

 ТЕКСТ о. др **АРКАДІЙ ТРОХАНІВСЬКИЙ**

Як крас квітне «Барвінок»

В Кракові діє дитячий ансамбль «Барвінок». В своїй активності може бити прикладом для інших. На питаня «Ватри» о тій групі оповіст нам Григорій Троханівський – няньо Наталії, яка належит до ансамблю.

1. Од коли почала діяти група? Што било причином, же створено таку групу?

Наш ансамбль зачав діяти в Кракові од 2013 рока як 4 особова група. Гнеска в ансамблі маме 12 діти. Барвінок зродився з ініціативи родичів, яким залежало, жеби діти брали активну участ в нашій культурі і приємно використали час.

Відео-записи
38. Лемківской ватри
он-лайн. Музей під
відкритим небом,
Вигелзув

Група дошкільнят
„Барвіночок”
з ведучом Юлією
Онишканич, Краків

Діяльність ансамблю в Кракові барз активні підтримує гурток Об'єднання лемків. Зусиллям того гуртка Воєводска бібліотека в Кракові отворила свої приміщення, в котрих одбивалися проби для діти.

2. Хто є головним опікуном ансамблю і хто опікується дітьми?

За організаційні справи відповідає моя жінка – Катерина Троханівська, а за діяльність артистичну відповідають – Юлія Онишканич і Ксеня Онишканич-Пшибила. Обидві походять з Мокрого, де діє барз знаний ансамбль «Ослав'яни», в котрим виступали од дитячих років. Тепер сут за освітою педагогами й додатково належат до ансамблю піснї й танцю Ягеллонського університету «Слов'янки». Ксеня Онишканич єст тіж вчительком української мови в медреській пункті, а в тим шитким найважливіше є тото, же вмюют передати дітям свою радіст і пасию до нашої культури і традиції.

3. Де спільно група виступила?

В роках 2015-2016 Барвінок виступив зо своїм програмом на «Кроводерськїм пікніку», медреськультуровим фестивалю в Віллі Децюша в Кракові, сьвятї української культури, яке організує Клуб культури Пжегожали і на Малопольській країні гуляня. Загуляли тіж на Фестивалю української культури в Ельблонзі, де очарували шитких своїм танцюм «Козачок», який виконало двоє наших діти. З нашого ансамблю гуляли тіж діти в другім лемківськїм ансамблі – в «Лемківськїм Перстенику». В тамтїм часї довозив єм мою старшу дочку на пробї до Гладішова. Часами приходило змучиня, але гнеска тоти діти маюот по 16 чи 18 років і повідаюот, же вартало їздити на пробї до Гладішова. І тото мене барз тішит. В 2015 році спільно з інчима родичами зорганізували зме дитячий садочок – «Барвіночок», який до гнеска провадит Юлія Онишканич. Били то барз радісни спітканя в суботу. Діти бавилися й рихтувалися на різни сьвята. На першїм місци били спітканя зо сьвятїм Миколаїом, котрий шторока приходит до Церкви в Кракові. На гнеска, в нашїм ансамблі сут діти, які вирости в садочку – «Барвіночку» і маюот од 5 до 10 років. В тим році діти виступили тіж онлайн на 38 Лемківськїй ватрі в Ждині.

4. Де одбиваюотся спітканя?

Змінилося нам місце наших стріч. Тепер маюте таку можливість, же спотикаютея в Дому культури в краківськїх Мидлнїках. З огляду на пандемію коронавіруса били зме примушені сперти наши пробї. Маюте надію, же лем до певного часу, а потім знова рушимо і діти будут ся рихтувати до наступних виступів.

5. Чи в часї пандемії організуєте спітканя онлайн?

В пандемії старамеся, жеби діти мали зо собом контакт. В часї першого локдауну Юлія Онишканич зорганізувала змаганя онлайн, котри принесли дітям барз дуже радости. Плянємо награти тіж нови танці й піснї, які буде можна повторити в хижї. Першїй такий фільм юж маюте.

6. Які пляни на будуче? Што в програмі? Який репертуар? Може дякий спільний виїзд?

Для нас на гнеска – найважливіше тото зрихтуватися на Ватру до Ждині в 2021 році. Барз хцемо тіж поїхати до Ельблонга й Кошалїна. Маюте сьвідомїст, же реалізація тих шитких концертів залежит од того, чи пандемія ся затримат, чи будемо довго їщи чекати на спокійніши часи. Старамеся, жеби діти мали можливість стрічатися і жеби фурт ся інтегрували. А виїзди тото превелика приємність, пригода і нагорода за працю.

В «Барвінку» маюте діти, якіх родиче походять з Любачівщини, Перемищини, Лемківщини, а навіт з Самбірщини. Зато старамеся, жеби в репертуарі били характеристични елементи з кожного з тих регіонів. Тото нас поєднує.

7. Як можете заохотити інчих до подібних ініціатив?

По перше - не переймуватися проблемами, хоцьки часами є їх барз дуже. По друге – пам'ятаймо, же найдутся люде, які ради будут помочи і з того треба користати.

Колядуваня он-лайн, Краків-Мидльнїки

І накінец - як дахто буде потребувати помочи, то ми ся поділимо нашим досвідом і поможемо.

Барз дякую за бесїду й жичу вам доброй праці з дітьми і жеби подарилося вам шитко штосте собі запланували на 2021 рік!

Дорога до лігницького ліцею

До Лігниці, до нашого ліцею почали ми їздити вже як хористи, що у варшавському мішаному хорі під керівництвом Йосифа Курочка вивчили твори з «репертуару» шевченківських концертів. Крім цього Йосиф Курочко навчив нас співати у квартеті. Чарівним альтом Аня Керкош співала з нами пісню «Ноктюрн» і «Одарку». З такими музичними знаннями Михайло Дуда запрошував нас зміцнити голосами шкільний хор на концертах для лігницької громади. Їхали ми гуртом поспівати з учнівською братією, серед якої зростали Роман Галан, Ганя Керкош і Богдан Гнатюк. Пані директор Ірина Снігур, вчителі: Віра Длугош, Ярослава Киселевська і Іван Співак вітали нас і ми радо приїжджали до нашої школи допомагати хором. І співали ми пісні, що навчив нас маестро Курочко на I Зїзді випускників IV ліцею.

Ліцей існує від 1957 року, але став самостійною шкільною одиницею щойно в 1962 році.

Будинок школи на вул. Хойновській 98 в Лігниці був маленькій, але мусів послужити деякій час за школу і гуртожиток. Потім в будинку IV ліцею на площі Завадзького виділено 5 приміщень для класів і вчительської кімнати. Будинок на Хойновській був відтепер гуртожитком. Діяльність школи під керівництвом Ірини Снігур і авторитет вчителів, які допомагали школі своєю працею сприяли зростанню кількості учнів. Рівень навчання був такий, що багато наших випускників поступало на студії до різних вищих шкіл.

До лігницького ліцею завітав я як інструктор ГП УСКТ з допомогою учениці Євгенії Музиці, якій довелося диригувати хором і оркестром після нещасливого випадку у житті маестро Михайла Дуди. Вона готувала лігницьких

артистів до фестивалю у Варшаві в театрі на Повіслю. Пам'ятаю, що вистроїв я ідеально інструменти і оркестр звучав чудово. Був це рік 1971. Несподівано, але щасливо сталося, що з 1 вересня 1972 року зачав я працювати як вихователь в гуртожитку нашої школи і вчив я два роки російської мови, а часом підмінював українця Івана Співака. Штат вихователя гуртожитка це 24 години праці після уроків. Часу на відпочинок майже не було, бо мешкав я в гуртожитку і опікувалися молоддю в час нічного відпочинку. Умови в гуртожитку були тяжкі. В деяких кімнатах було і по 14 учнів. Були поверхові ліжка. В гуртожитку на вул. Хойновській 98 мешкало у навчальному році 1972/73 108 учнів. Утримати свідому дисципліну було необхідно, щоб молодь могла приготуватись до уроків.

В перервах молодь прекрасно співала пісень, що їх навчав професор Іван Співак на уроках української мови. В очікуванні на обід, вечеру в їдальні було радісно від співу. У концерти «На сходах» включались гітаристи, мандоліністи, акордеоніст і з гітарою або скрипкою. Прекрасними подіями в гуртожитку були «Огляди інструментальної творчості». Кожен клас організував свій колектив. Були сольні виступи. Виникли ансамблі як «Струмочок», «Орден», «Фіялоньки», які виступали також на українських фестивалях в Варшаві, Сопоті тощо. Наша школа була колицкою різних талантів.

IV ліцею в Лігниці випала роль відродити українську інтелігенцію в Польщі. Тут виховалася ціла плеяда істориків спід руки Олени Калитки.

Наші випускники стали юристами, вчителями, діячами наших організацій: Об'єднання українців, Об'єднання лемків, Стоваришина лемків. Наш випускник Юрій Старинській є керівником лемківського ансамблю пісні і танцю «Кичера» і організатором світового фестивалю національних меншин «Світ під Кичером».

Іван Олійник під час Огляду інтернетової творчості, Лігниця, 1978

Між нашими випускниками є 40 священників обох конфесій, 2 головних редакторів «Нашого слова», двох диригентів чоловічого хору «Журавлі», є і диригенти і одночасно композитори Богдан і Роман Дрозд, диригент хору у Перемишлі - Ярослав Вуйцік. Володимир Мокрий і Мирослав Чех були послами польського Союзу. Довгі роки головою ОУП є Петро Тима - також наш випускник. Наші випускники засновали гурт «ЛемОн». Диригентом лігницького церковного хору є наша випускниця Софія Тима. На допомогу IV ліцею зорганізувалось «Товариство IV Ліцею в Лігниці», яке гуртує випускників і прихильників нашої школи.

Хор «Полонина», танцювальний колектив «Безіменний», оркестр мандоліністів, вокально-інструментальний гурток «Струмочок» - всі ці колективи майстерно зростали завдяки праці Михайла Дуди і Генрики Дмитрієв. До школи надходили запрошення з різних міст і сіл з регіону Нижньої Сілезії та інших регіонів Польщі, щоб порадувати наших людей рідною піснею, танцями. Шевченківські свята, фестивалі української культури, концерти з різних нагод були для нашої школи і розсіяного після Акції «Вісла» народу необхідними, щоб зберегти національне, культурне обличчя. Молодь привчалася і виховувалася в дусі служіння своєму народові. Колективи IV Ліцею з великим успіхом виступали на міжшкільних оглядах художньої самодіяльності, здобували цінні нагороди. Була це велика робота для нівеляції стереотипів в польському середовищі. До праці влучалися вчителі, їздили з нашими артистами як опікуни у віддалені закутки Польщі. Були ми навіть з концертом у Банях Мазурських (700 км від Лігниці!), звідки батьки посилали своїх дітей до Лігниці на навчання.

До нашого ліцею посилали на навчання усіх своїх дітей такі родини: Підлипчакі, Лайкоші, Гарасими, Добошакі, Табаки, Дрозди, Феці, Сурники, Ковальчики, Масляники, Пецухи, Комарі, Косовски, Ковалики, Ладні, Юшакі, Маліновські, Колачі, Тими, Марковичі, Сконцеї, Стехи, Туцькі. Кадра вчителів за моїх часів мінялась і в школі і в гуртожитку. Працювали, крім згаданих, ще Ярослав Гайдукевич, Анна Камінська, Єлисавета Солтисяк, Олена Калитка, Ірина Лавер, Станіслав Видра, Іван Шумада, Іванка Кочанська, керували гуртожитком: Михайло Бздель, Богдан Калитка, Дорота Федорович. Вихователями в гуртожитку були крім мене: Ірина Щуцька, Марія Туцька, Анна Коваль, Анна Щуцька, Ірина Мадараш, Ольга Височанська. Вчительську команду поповнили Роман Бочневич, Ірина Винник, яка диригувала після Михайла Дуди хором «Полонина». Потім хором диригував наш випускник Ярослав Левків. Після Ірини Снігур

директорами були Ян Бекас, Богдан Гнатюк, Олена Калитка і Анна Гаврильчак-Маланчак, яка керує школою донині. Усі наші вчителі сердечно відносилися до нашої молоді і були послідовними у вимогах щодо учнівських обов'язків. У школі не було патологічних явищ, IV ліцей і цілий комплекс і нині є безпечною зоною. У рейтингу шкіл у Лігниці наша школа на другому місці. Гамір дітей з початкових класів і чудове відношення до них ліцеїстів це один великий плюс. Сюди посилають дітей на навчання з цілої Польщі, возять їх сюди з різних кутків Лігниці.

Були зазіхання на існування школи, коли хотіли два рази об'єднати її з I польським ліцеєм. Над школою нависла небезпека, коли звільнено директор Ірину Снігур з посади, а вчителям пропонували працю в інших школах. Коли ліцеї мали бути трикласними і коли творили гімназії, у нашій школі освітня влада не передбачала організувати гімназію, хоча протягом двох років не заперечував ніхто, що гімназія для наших дітей при IV ліцеї буде. Тепер існує початкова школа і ліцей. Учнів є біля 200. Не будьмо байдужими, радіймо їй існуванню, підтримуймо школу з користю для нашого майбутнього. В 1956 році на народних зборах наші виселенці лемки вибороли право на існування нашої школи.

Гурток УСКТ в Лігниці допомагав фінансово шкільним колективам у купівлі інструментів, одягів, на оплату транспорту, В роки культурної блокади України УСКТ давало собі раду з культурою для народу. Самі ми організували масові заходи, щоб заспокоювати голод на рідну пісню, рідне слово. Наші школи, які виникли у чотирьох кутках Польщі були і є далі народотворчими інституціями і тому треба про них дбати, а дітей посилати туди на навчання.

Умову праці IV ліцею в Лігниці змінилися на комфортні після 1993 року. Кураторія освіти подбала, щоб на державні кошти відремонтувати будинки, які залишились після виходу з Польщі Радянської армії. Куратором освіти була тоді Аліція Копистянська. Тепер у нас простори, світлі класи, спортивний зал, їдальня, комфортний гуртожиток (по 2 особи в кімнаті), зал з тренажерами, інтернатська світлиця. Загосподарювати ці будинки зумів директор Богдан Гнатюк - наш випускник. Розвиток у школі пішов за директорства Олени Калитки і теперішньої директор Анни Гаврильчак-Маланчак. Є у нас восьмирічна початкова школа і ліцей.

Школа завжди чекає на молодь і дітей, без яких неможлива краса вчительської професії.

Владико-номінате !

Святіший отець Франциск, папа римській, 25 листопада 2020 рока проголосили утворення нової Ольштинсько-Ґданської єпархії Української Греко-католицької Церкви в Польщі з осідком в Ольштині. Першим єпископом було призначено о. д-ра Аркадія Троханівського – дотеперішнього настоятеля парафії Воздвиження Чесного Хреста у Валчі і кошалінського декана.

Владика-номінат знають єднати люди довкола Церкви і себе. Чи з молодима людми, чи з вірними інчих віросповідань – о. Аркадій з кожним найдут дуже спільного. Стараючися о шитких, ніколи не забивають тіж на свою громаду і рідні Гори. В літі все годен стрінуті їх на Лемківщині – на Сьвяті лемківской культурі

в Ждині, сут в церквах, в яких раз до рока з нагоди ватри правляться наши богослужіння і на сьвятій горі Явір – бо добрі знають і розуміють вагомист об'явлінь Богородиці для вірних кожного віросповіданя. Протягом цілого року працюють при організації лемківских подій і концертів, організують конкурси для діти і молоді, якнайчастіше дописують до кварталника «Ватра».

Владико-номінате!

Дякуєме Вам за дотеперішню співпрацю і за шитко што робите для нашої громади. Впевнени зме, же нова дорога, яком зачне-те ступати, принесє Вам дуже сатисфакції, хоцки нераз буде то крута і зароснена стежинка. Юж тепер приєднуємеся до радісних окликів, яки будут лунати 23 січня 2021 рока в Ольштині: **«Аксіос, аксіос, аксіос!»**

**Головна управа Об'єднання лемків
Редакція часопису «Ватра»**

Лемківски корені відомой сьпівачки Кристины Пронько

ТЕКСТ АДАМ ВЄВ'ЮРКА

На західних землях од Вроцлава през Лігницю, Зелену Гору по Гожів Великопольский наши люде од років зналі, же відома сьпівачка Кристина Пронько є з наших. Про тото повідала і повідат ей родина, котра підтримує свій звязок з нашом громадом і Церквом. Ніколі єднак пані Кристина, як знам, не хотіла того підтвердити. Колі пречитав єм в інтернеті о тим, же родина сьпівачки є з Лемківщини задумав єм і дашто написати до нашої «Ватри». В світі інтернету віра в правду інформації з так званої Вікпедії не є до кінця добра. Хоцки часто учні чи студенти, а і ми од того не втікаме до кінця, користаєме з той скорой крениці ін-

формації. Вікіпедія подає што пані Кристина (і ту зацитує):

«Jej rodzina wywodziła się z łemkowszczyzny i przed II wojną światową mieszkała na Kresach Wschodnich (teren obecnego Białorusi), a po wojnie osiedliła się w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie Krystyna Prońko się urodziła.»

І ту треба ся задумати чи на правду родина пані Пронько родом з Лемківщини мешкала перед II сьвітовом війном у гнешній Білорусі і чи добровільні переїхала як поляки-«забужанє» на понімецькі землі, то є до Гожова? Сама дата народжіння пані Кристины 14 січня 1947 рока випереджат наше вигнання, такшто на підставі того - колі наши їхалі у вагонах на Гожівщину юж там біла родина Проньків. Не знам до кінця одповісти на являючися сумніви, та вірю, же читате «Ватри» пояснят нам як виглядала правдива історія родини Проньків. Тим барже, же навіт в польских джерелах споминаються лемківски корені. А по правді тот зв'язок сьпівачки з Лемківщином можна було сьміло затерти і приховати. Наши дороги читаче - ждеме на ваши інформації! А ту кус інформації з біографії пані Кристины. В Гожові закінчила середню школу — хімічне технікум і зачала працювати як хемік-аналітик. Пізніше студювала джез в Катовицях. А потім почалася ей велика музична карєра. В 70 роках XX столітя сьпівала з Чеславом Нєменом, ансамблями «Скальдове» і «Червоне Ґітари». Два раз виступила на фестивалі в Ополи. Діє ціж політичні, в роках 2014-2018 пані Кристина біла радном у Варшаві.

Ольга

Ольга – ім'я, яке живе в нашій сьвітї – лем чи на правду? В кожній нашій родині є або була Ольга. Хоцки повідаме «Ольга», а в уряді даєме записи «Олександра». Чи ся ганьбиме «Ольги», чи не хочеме, жеби «Ольга» показувала на наше походжіння? Не знам, кожен мав би сам собі одповісти. Але хочу в тій статії показати, же ім'я Ольга то великий дар. Сьвятїст має ріжни дороги. Часто ся чудеєме, коли посмотриме ширше на житя сьвятїх, та кожен з них має сьвідоцтво християнської мудрости. Сьвятїй Павло пересьлідував християн а і так став рівним сьвятому Петру. Таком сьвятюм в нашій народі була Ольга, яка во східній і західній Церкві має званя «рівной апостолам», а тото званя даруєся людям барз рідко.

Сьвята Ольга була женом київського князя Ігоря і матом князя Сьвятослава. По смерті мужа десі в 945 році, Ольга почала мститись за його смерт, до якої причетне було племено деревлян. А смерт мужа була страшна. Деревляне прив'язали Ігоря до похилених дерев, яки потім пустили і так розорвали князя. Коли деревляне послали посланців, яки просили би Ольга пробачила тот злочин, княгиня казала вбити послів, так як і наступних. Потім напала на деревлян. Обступила своїм війском столицю Іскоростень, а коли деревляне попросили закінчїня війни, наказала на згоду, жеби з кожної хижї бив переданий голуб. Потім Ольга казала прив'язати до голубів полотно і го підпалити. Голуби оген занесли до своїх хиж і так згорів Іскоростень і його мешканці. Аж гтовди Ольга закінчила свою помсту за смерт мужа. А нам Ольга відома як мудра сьвята. Чом? Бо так сьвідчит ціле їй житя.

Ольга управляла київськом державом за маленького сина Сьвятослава до 969 рока. Впровадила порядок до податків і судового права. Одновила ціж договір з Візантією. В 957 році приняла хрещеня і нове ім'я - Олена і тим вказала свою мудріст. Цісар очаруваний їй красотом хотів взяти їй за жену. Але Ольга не була барз рада оддаватися за нього. Попросила, жеби цісар бив для неї нонашком. Цісар погодився і коли по кстінах Ольга повіла, же не може биті його женом – бо тепер сут духовними рідними. Сьвята Ольга по своїм хрещеню почала ширити нашу віру. Так по правді то сьв. Володимир хрестив Україну, яка мала юж сотки церков, а то шитко заслуга його бабці Ольги.

20 листопада 2020 в віці 80 років в Барціцах Нижніх біля Старого Санча перейшов до вічності **Маріян Цицонь**, який як сімлітній хлопец відів наше виганяня в 1947 році. Він був послом на Сойм III і VII скликаня, президентом міста Нови Санч та бургомаястром Старого Санча. Часто бував на Лемківській ватри в Ждини. За його стараням в соймі 24.07.2012 показано фільм про щорічну зустріч в Ждині, а він сам склав заяву з нагоди ювілейной тридцетой ждиньской Ватри, в який два дні скорійше брав участ. Посметрно надано йому Офіцерский хрест Ордена Polonia Restituta.

śp. Marian Cycoń

Як деякі лемки з Пантної святкували велию по депортації

Я народився 09.08.1943 р. у селі Пантна на Лемківщині, з якої польське військо вигнало нас, коли я був ще малим хлопцем. З Пантної пам'ятаю колодязь на корбу при хаті і багато овець і баранів, що пили воду біля неї. Барани мали довгі, позакручувані роги і були готові побости ними, коли дитина відвернулася до них задом, тому ми, діти, береглися їх. Пам'ятаю потічок біля хати, в якому ми бродили босими ногами.

Пам'ятаю також, як багато людей ходило навколо церкви і співали: «Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас...») Не розумів я слова «кріпкий» і питався потім старших, що воно значить. Пам'ятаю ще, як на станції Загоряни (біля Горлиць) мама посилала мене до військових по риби, кажучи: «ти собі порадиш». **Пам'ятаю вагон з худобою, в якому ми з дідами та з мамою їхали і спали там на соломі.**

Про рідне село більше я не пам'ятаю. Про перші роки побуту в Ярогнєвіцах, де прийшло нам жити на вигнанні, також мало пам'ятаю, бо мене там початково не було.

Коли наш батько Михайло повернувся із Явожна літом 1948 р. (польське військо ув'язнило його, разом з братом Миколаєм, перед Великоднем 1947 р.), то влітку 1950 року батьки віддали мене на службу до тітки і вуйка Баницьких (вони ще не мали тоді дітей), що мешкали у Новгороді Бобжанському, віддаленому 25 км від Ярогнєвіц, де пас я їхні корови. Там мешкав також наш стрийко Іван із сім'єю (коваль по професії) і там почав я ходити до початкової школи. Мої стрийко із сім'єю і тітка приїздили завжди кінним возом на свята (а часом також у звичайну неділю) до наших дідів, що мешкали разом з нами у спільній хаті і завжди брали і мене із собою. Так було протягом 3-ох років. До сім'ї в Ярогнєвіцах повернувся я у 1953 році і щойно від тоді почав я нормально жити. Того року, у вересні, померли мої дідо, Андрій, що застудилися в часі жнив п'ючи зимну воду з колодязя.

Пам'ятаю добре, як перед зимовими святами, на Святого Миколая, наші мама кожному з нас клали вночі під заголовок запакований подарок. Це був такий звістун, що наближається Велия.

В тому часі наш батько вже працювали кілька років в лісі. Лісничим був тоді в Ярогнєвіцах Йосиф Мовчан, який повернувся після війни до Польщі з Німеччини. Він не був депортований, тому міг займати таке становище. Тато купили собі ровер (велосипед) і щоденно їздили ним, часом досить далеко, зрізувати пилою грубі сосни. До такої роботи треба було двоє чоловіків. Тому їздив з ним його двоюрідний брат, Василь Глива, що мекав по сусідськи. В лісі працювали ще інші люди зі села.

Перед Святим вечером тато привозили з лісу ялинку, яку ми діти прикрашували вішаючи на ній шкляні баньки, різні фігурки, кольорові стрічки, паперові паяцики, цукорки, пряники а на кінець на спеціальних щипцях свічки, які батьки запалювали перед вечерією. Під ялинку ми клали образки Божої Дитини а згодом коликску з маленьким Ісусиком. Під ялинку батьки клали дітям також різні подарки.

Мама і старші сестри від самого ранку варили страви, яких мало бути 12.

Були то: борщ чистий з ушками (ушка з грибами), киселиця з цибулькою і картоплею, пироги з капустою і пироги із сушеними сливками, горох з капустою і квасоля з капустою, варені сушені гриби, смажена картопля з капустою, кутя з медом, оселедці, хліб, часник і до пиття юха з сушених овочів.

Перед вечерією батько добре накормили корови і дали їм хліб з часником. Люди вірили, що на Святвечір худоба розмовляє людськими словами.

Перед вечерією батько зі старшими братами вносили соломі і вистелювали нею підлогу а на стіл клали сіно і прикривали обрусом. Тато промовляли: "Христос ся раждає,, і вітали всіх віншуваннями.

Ми, діти, слідкували коли зійде перша зірка.

Тоді всі милися в мисці з зимною водою, в яку кидали дрібні гроші, щоби в новому році всі були чисті, здорові і багаті. Тато запалювали свічу на столі вставлену в горнятку з зерном. і ми всі перед іконою помолилися. Після молитви тато роздавали просфору і всі склали собі побажання. Першою стравою був

часник з хлібом. Ніхто з-за столу не вставав. Лише газдиня могла встати до подання страв, які, однак, повинні бути в полі досяжності її рук. Останньою стравою була кутя з маком і медом. По вечері всі колядували.

В селі Ярогнєвіце мешкало 10 родин лемків. Ми мали хату під самим лісом. Була то понімецька хата крита кичками зі соломи. Літом 1953р., в часі ремонту хати, вкрито її папою. По сусідськи мешкали споріднені з нами Гливи. Трошка дальше мешкали Мовчани. В середині села, при шосі до Зеленої Гори, мешкали Астряби (зі Смереківця) і Баюси (батько з доньками, бо мама померла ще в Пантній). Дальше мешкали: Перуни, Ротки і споріднені з ними Тиханичі (мама з сином і донькою, бо батько загинув в УПА). Дальше мешкали Русінки (сеньор того роду також був ув'язнений в Явожні з нашим батьком і стрийком) і споріднені з ними Тарбаї. Всі були з Пантної. Пізнійше поселилася там ще сім'я Смиїв. В цілому селі було десь біля 40 номерів.

Трошка дальше (біля 2-ох км), за лісом, є мале село, Троска, де мешкали лемки зі Смереківця, серед яких пам'ятаю: Лозиняків, Пиртеїв, Васічків і Землянів. Їхні діти ходили з нами до початкової школи в Ярогнєвіцах. Після вечері приходили колядники з вертепа-

**Родина Підлипчаків з дітьми
(без Андрія, Ірини, Параски і Антоніни)**

Стоять справа, по черзі: Роман, Марія, Степан, Юлія, Йосиф, Євгенія і Василь
Сидять: Михайло і Петрина Підлипчаки (батько і мама)

ми: дівчата і хлопці з Тиханичів, Ротків і Перунів. В селі Ярогнєвіце є мурований понімецький костел. Ксьондз римо-католицький мекав в селі Бронішів віддаленому на 7 км. По нього у щодругу неділю їздили кінним возом місцеві газдове.

До 1956 року всі лемки з Ярогнєвіц і Троски ходили до того костела в неділі (часом і в свята, коли ксьондз це заповів). Бувало, що лемки привозили його і на наші більші свята. В неділі, в які ксьондз не заповідав відправ всі люди зі села їздили кінними возами до Бронішова. Ми ходили там пішки (7 км).

Від 1957 р., коли почалися грекокатолицькі відправи в Зеленій Горі ми їздили на ці Служби Божі.

Тепер Святий вечір святкуємо весь час подібні. Не стелимо тільки соломи на підлогу і не завжди давали ми сіно під обрус на столі. На цей день стараються приїхати до нашого помешкання в Зеленій Горі всі наші четверо дітей із сім'ями і на Різдво всі разом їдемо на відправу до церкви. Маємо вже семеро онуків віком від 11-ти до одного року. Тоді у нас є дуже весело.

Моя дружина Марія є з родини, що була депортована з Фльоринки і в тому селі ще не знали куті. **Звичай споживати кутю на Велию, що лемки запозичили 100 років тому від священників і вчителів – вихідців з Галичини до 1947 до Фльоринки ще не дійшов.** Всі інші страви були подібні. В Пшемкові, де пізнійше поселилися фльоринчани (Мерени і Копчі, з яких моя дружина походить) є багато озер, в яких годують коропи. Тому на Велию крім оселедців лемки споживали там ще смажені коропи (по польськи – «karpie»). Думаю, що тепер більшість наших людей споживає на Велию ці смажені риби.

(...) Дорогі читачі лемківського квартальника «Ватра» дорогі мої країни! Дозвольте, що напишу дещо про дуже важну для нас справу, про мову, якої нам треба вчитися. Сподіваюся, що деякі з Вас є може здивовані, що я, лемко, пишу у «Ватрі» українською мовою а не нашою говіркою. Я прекрасно знаю нашу говірку і навчили ми її наших дітей. Наші діти вчать її також своїх дітей. Треба однак розуміти, що лемківська мова то є лише наша регіональна говірка, а не літературна мова.

ОЛЬЗІ ВЄВ'ЮРЦІ

з дому Чупак

На прощання**Стриенко Ольго**

В Новівсі,
пір'ясти тягнуться хмари
над Кресцьовом буки червеніються
Кам'яниця так жалібно чеберчить
А ніч така зоряна
А Ти відходиш?
а мав єм приїхати позарани
Видіти Тебе, як ВСЕ всміхнену...
З Тобом і зо Стриком погадаті

Стриенко Ольго

Ід гин, спокійно
До своей небесной Новівсі
Там Твої гори сонцем золочені
Там, де сонце схиляється за Яворину
Там, де зозулі куваяють
А Ангели Службу Божу співають
Там, де води небесної Кам'яниці чеберчать
Де болю вигнання нема
Бо правда там про нас одна.

Стриенко Ольго

Силдзами обмиваю своє лице
Тяжко нам, ой тяжко
Тужити будеме ночами
Споминати роками
Ід гин, сядь на поляні,
Під Кресцьовом з Новівсянами та Угриянами
Визерай нас помали
Позаран і ми будемо з Вами

До позарани

Стриенко Ольго**До позарани****Вічная Тобі пам'ять**

О. М.

Учасники он-лайн-варштанів
природної косметики
для діти
і родичів: «Не знаш што
подарувати своїй родині?
Поможеме! Lemcosmetik –
подарунки на Миколая
просто з природи»,
18.12.2020 р.

Мова, якою розмовляли колись люди в одному селі відрізнялася дещо від мови вживаної в сусідньому селі. Коли хтось пише говіркою свого села то люди з інших сіл часом його можуть не вповні розуміти, або насміхаються зі слів, яких він вживає. Коли всі будемо знати літературну мову, то один одного легко зрозуміє.

Якщо хочемо перетривати і не спольонізуватися, як то вже зробила більшість наших земляків, то єднаймося з великим українським народом, якого, по правді, ми є малою частиною і пишім спільною мовою нашого етносу (...)

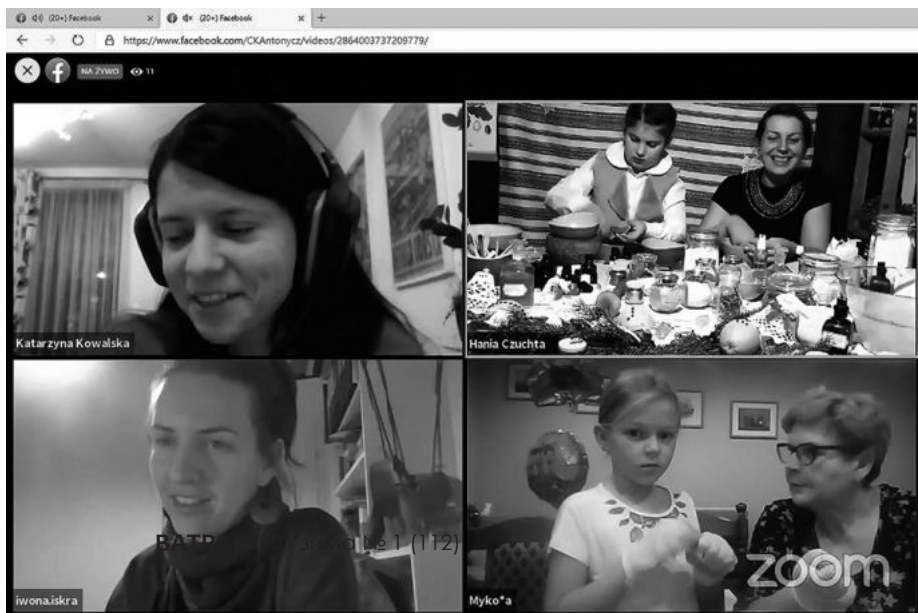
Надіюся, що не піддамося асиміляції і до того не дійде, та і далі наша церква в Польщі буде підлягати під Голову УГКЦ в Києві. Допоможе нам в цьому також рішення папи Фкациска з 25.11.2020 р. про уворення в Польщі з ольштинсько-гданської єпархії, що зміцнить нашу церкву.

При нагоді від імені вірних греко-католиків зі Зеленої Гори складаю GRATULACJE о. д-ру Аркадію Трохановському з приводу обняття так достойного становища і бажаю, щоби Господь Бог уділив Йому багато ласк і додав сил до подолання новим і відповідальним обов'язкам.

Редакційній колегії «Ватри» та всім дорогим читачам бажаю доброго здоров'я. і не піддаватися пандемії та поганим настроям. Бажаю приємної Велиї в родинному колі, веселих і радісних Різдвяних Свят та Св. Йордану. Хай в Новому Році Господь Бог втрутиться своєю всемогутньою рукою і визволить нас усіх від жахливої епідемії. Пречиста Діва Марія нехай далі охороняє нас своїм омофором.

**Єднаймося всі і держімся кріпко!
Христос Рождається! Славимо Його!**

-- ● --

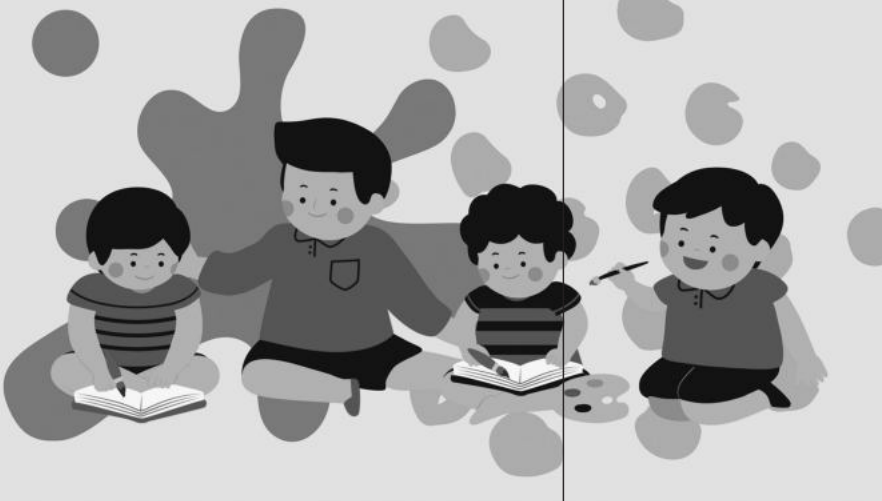
ЛЕМКІВЩИНА ОКОМ ДІТИНИ

Kategoria 1
klasy 0 - IV

Łemkowszczyzna okiem
dziecka

Kategoria 2
klasy V - VIII

Znaczek pocztowy
z Łemkowszczyzny

КОНКУРС

Запрошуємо взяти участь
в IV едиції пластичного конкурсу
«Лемківщина оком дітини».

Конкурс буде мав місце
в 2 категоріях:

I категорія - для діти од I до IV класу
початкової школи - «Лемківщина
оком дітини».

II категорія - для діти од V до VIII класу
початкової школи під назвом:
«Поштовий значок з Лемківщини».

Праці просиме пересилати
до 15 червня 2021 р.
на адресу Об'єднання лемків.

Веце інформації і регулямін
Конкурсу на сторінці
Об'єднання лемків

www.lemkounion.pl

Termin nadsyłania prac 1.06.2021 r.

Rozstrzygnięcie konkursu piątek 16.07.2021 r. Zdynia
Więcej informacji: <http://www.lemkounion.pl/konkursy.html>

— ● —

приповідки

Тижневик «Наше слово» печав ріжни лемківски приповідки, зобрани етнографами, а і часто посилани до редакції през самих читачів. Тепер ради зме поділитися з Вами тим народним багатством з «Лемківської сторінки». Користаючи з інтернетового архіву «Нашого слова» лемківський народний календар опрацював для Вас **Іван Рубіч**.

(подаєме вибрани приповідки - ред.)

Грудень

Іде зимиско з холодним писком.
Тримайся Афтане, бо зима настане!
Глядай кожуха, іде заверуха!
Зима - не кума, муки не пожичить.
Як грудень теплий, то зима буде студена.
Як місяць чистий, то буде ясна морозна погода.
Зима ся зв'їдат, як хто в літі об'їдат.
Зима ледом кормит.
В грудню закривай студню.

Лемківський народний календар

Січень

На Новий рік день більший о заячий скік.
Не сід, Фецку, на запецку, бо ти ніс одмерзне!
Тепло в січні в стодолі - голо в липні на полі.
Як дирва в пецу в зимі тріщат, то настане мороз.
Заверуха не любить дзюравого кожуха.
Як кіт ся під пец ховат, то наступит мороз.

Лютий

Іде лютавец: глядай рукавиц.
Лютий короткий, бо ся з зимна скорчив.
Што літо принесе то зима рознесе.
Зима часто зуби шкірит.
Як в лютім вода потепліє, то настане велика студінь.
Як лютий з водом, то марец з льодом.
Лютий морозом підкутий.

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра Куриллів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківской культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 16-18 липня 2021 р.
www.watrazdunia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниці
ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

lemkoland
www.lemkoland.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Еміль Федорчак, Єзежани - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ**

Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 3,30 зл. поштової оплати в Польщі.
Річна передплата 4 x 3 зл. + 13,20 зл. (кошти пересилки) = 25,20 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.
Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Еміль ГОЙСАК дизайн
Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК

Технічне оформлення

„LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

ЗЛОЦКЕ

Поміщаме фотографії зо села Злоцке коло Мушини

Сут они частином архіву Анни Дрогомірецькой (з роду Дзюбинської) зо Злоцкого. Пані Анна вродилися в 1923 році в родині Антона Дзюбинського і Пелагії з Брунарських. В часі другої світової війни примусово працювали в селі Гехеншванд в німецьким Шварцвальді. Гин пізнали свого мужа – Івана Дрогомірецького зо села Джурків (гнеска Івано-Франківська область). Ціла родина Анни біла вивезена в радянську Україну в 1945 році. Анна з Іваном по війні зачали газдувати в селі Камень Мали біля Гожова Великопольського. Гнеска жиють їхні 4 діти, 5 внуків, 10 правнуків і 1 праправнучка.

Іван помер в 1980, Анна - в 2019 році.

Кед подарится Вам впізнати люди на фотографіях (може то Ваша тета, бабця або няньо) – просиме напиште до редакції «Ватри». Діти і внуки Анни і Івана ради дізнаються кус веце о своїм рідним селі!

Дарусь Колодійчик
03.04.20, Маластів

Зорянка Ференц
12.02.20, Польковиці

Василько Гойсак
30.05.20, Маластів

ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!

(гроджени в 2019-2020 рр.)

Аліція Хованець
17.10.19, Руда Шлоньска

Семан Дзюбіна
22.09.19, Краків

Семан Фудаля
05.03.19, Горлиці

Оленка Барнат
27.04.20, Лося

Доброміла Лабівска
20.08.20, Олава

